

Asia C-395/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.6.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettua)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

23.6.2021

Valittaja:

D. V.

Vastapuoli:

M. A.

Pääasian kohde

Valittajana olevan D. V:n (asianajaja) vastapuolena olevalle M. V:lle suorittamista oikeudellisista palveluista perittävän i) korvauksen, joka on laskettu tuntihinnan perusteella, maksaminen ii) korkoineen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Asiassa, jossa valittajana on D. V. ja vastapuolena M. A., tehdyn kassaatiovalituksen tutkinnan yhteydessä on herännyt epäilyjä SEUT 169 artiklan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 38 artiklan sekä kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (jäljempänä direktiivi 93/13) 4, 6 ja 7 artiklan perusteella suoritettavasta osapuolten tekemien sopimusten ehtojen kohtuullisuuden arvioinnista.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että ilmaisu ”sopimuksen pääkohde” käsittää palvelujen hintaa ja tapaa, jolla se lasketaan, koskevan ehdon, josta ei ole erikseen neuvoteltu ja joka sisältyy elinkeinonharjoittajan (asianajajan) ja kuluttajan oikeudellisista palveluista tekemään sopimukseen?

2. Onko direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaan sisältyvää viittausta sopimusehdon selkeyteen ja ymmärrettävyyteen tulkittava siten, että riittää, että hintaa koskevassa sopimusehdossa (jossa tosiasiallisesti suoritettujen palvelujen hinta määritetään tunti-hinnan perusteella) eritellään asianajajalle maksettavan tuntipalkkion määrä?

3. Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: onko avoimuuden vaatimusta tulkittava siten, että siihen sisältyy asianajajan velvollisuus ilmoittaa sopimuksessa palveluista, joiden hinnat voidaan selkeästi määrittää ja eritellä etukäteen, maksettava hinta, vai onko sopimuksessa määritettävä myös palvelujen ohjeellinen hinta (suoritettuja oikeudellisia palveluja koskeva alustava hinta-arvio), jos sopimusta tehtäessä on mahdotonta ennakoita tiettyjen toimien lukumäärää (tai kestoa) ja niistä perittävää palkkiota, ja mahdolliset tekijät, jotka voivat johtaa hinnan nousemiseen tai alenemiseen? Kun arvioidaan, onko hintaa koskeva sopimusehto avoimuusvaatimuksen mukainen, onko sillä merkitystä, annetaanko oikeudellisten palvelujen hintaa ja sen laskentatapaa koskevat tiedot kuluttajalle millä tahansa asianmukaisella tavalla vai esitetäänkö ne oikeudellisia palveluja koskevassa sopimuksessa itsessään? Voidaanko tietojen puuttumista ennen sopimuksen tekemistä kompensoida antamalla tiedot sopimuksen täytäntöönpanon aikana? Vaikuttaako sen arvioimiseen, onko sopimusehto avoimuusvaatimuksen mukainen, se seikka, että suoritettujen oikeudellisten palvelujen lopullinen hinta selviää vasta näiden palvelujen suorittamisen jälkeen? Kun arvioidaan, onko hintaa koskeva sopimusehto avoimuusvaatimuksen mukainen, onko sillä merkitystä, ettei sopimuksessa määrätä, että asianajajan on raportoitava kuluttajalle säännöllisesti suoritetuista palveluista tai laadittava niistä laskuja säännöllisesti, minkä ansiosta kuluttaja voisi hyvissä ajoin päättää kieltäytyä oikeudellisista palveluista tai muuttaa sopimushintaa?

4. Jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että sopimusehto, jossa tosiasiallisesti suoritettujen palvelujen hinta määritetään tunti-hinnan perusteella, ei ole ymmärrettävä, kuten direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa edellytetään, onko sen tutkittava, onko kyseinen ehto kohtuuton mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla (toisin sanoen tutkittaessa, onko sopimusehto mahdollisesti kohtuuton, onko selvitetävä, aiheuttaako kyseinen sopimusehto kuluttajan vahingoksi ”huomattavan epätasapainon” osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille), vai – kun otetaan kuitenkin huomioon, että kyseinen ehto koskee sopimuksen perusteella annettavia olennaisia tietoja – riittääkö pelkästään se, ettei hintaa koskeva sopimusehto ole avoin, sen pitämiseen kohtuuttomana?

5. Tarkoittaako se, ettei oikeudellisia palveluja koskeva sopimus ole sitova, kun hintaa koskeva sopimusehto on todettu kohtuuttomaksi – kuten direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdasta ilmenee –, että on palautettava tilanne, jossa kuluttaja olisi ollut, ellei kohtuuttomaksi todettua ehtoa olisi ollut? Tarkoittaisiko tällaisen tilanteen palauttaminen, ettei kuluttaja ole velvollinen maksamaan jo suoritetuista palveluista?

6. Jos vastikkeellisia palveluja koskevan sopimuksen luonne tarkoittaa, että on mahdotonta palauttaa tilannetta, jossa kuluttaja olisi ollut, ellei kohtuuttomaksi todettua ehtoa olisi ollut (palvelut on jo suoritettu), olisiko korvauksen määrittäminen asianajajan suorittamista palveluista direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan tavoitteen vastaista? Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi, saavutettaisiinko todellinen tasapaino, jolla sopimuspuolten yhdenvertaisuus palautetaan: i) jos asianajajalle maksetaan suoritetuista palveluista sopimuksessa määritetyn tuntihinnan mukaan; ii) jos asianajajalle maksetaan oikeudellisten palvelujen vähimmäishinta (esimerkiksi vähimmäishinta, joka määritetään kansallisessa sääntelytoimessa, nimittäin asianajajan avusta perittävän palkkion enimmäismäärää koskevissa suosituksissa); iii) jos asianajajalle maksetaan palveluista kohtuullinen määrä, jonka tuomioistuin määrittää ottaen huomioon asian monimutkaisuuden, asianajajan pätevyyden ja kokemuksen, asiakkaan taloudellisen tilanteen ja muut merkitykselliset olosuhteet?

Unionin oikeussäännöt ja oikeuskäytäntö, joihin on viitattu

SEUT 169 artikla, perusoikeuskirjan 38 artikla, direktiivin 93/13 3–7 artikla

Tuomio 21.3.2013, RWE Vertrieb AG v. Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV. (C-92/11, 44 kohta); tuomio 30.4.2014, Kásler ja Káslerné Rábai v. OTP Jelzalogbank Zrt (C-26/13, 37, 38 ja 61 kohta); tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym. (C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, 51 ja 62 kohta); tuomio 20.9.2017, Ruxandra Paula Andriciuc ym. v. Banca Românească SA (C-186/16, 40, 44, 45 ja 47 kohta); tuomio 20.9.2018, OTP Bank Nyrt. ja OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. v. Teréz Ilyés ja Emil Kiss (C-51/17, 68 kohta); tuomio 14.3.2019, Zsuzsanna Dunai v. ERSTE Bank Hungary Zrt (C-118/17, 41 ja 48 kohta) ja tuomio 9.7.2020, XZ v. Ibercaja Banco SA (C-452/18, 22 ja 23 kohta)

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Liettuan tasavallan siviililain (Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, jäljempänä siviililaki) 6.228⁴ §

Asianajajan (advokatas) ammatista 18.3.2004 annetun Liettuan tasavallan lain (Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas) 50 §

Suosituksset asianajajan (advokatas) tai asianajajajarjoittelijan antamasta avusta siviiliasioissa maksettavan palkkion enimmäismäärästä, hyväksytytty Liettuan

tasavallan oikeusministerin 2.4.2004 antamalla määräyksellä nro 1R-85 ja Liettuan asianajajaliiton hallituksen 26.3.2004 tekemällä päätöksellä (sellaisena kuin se on ollut voimassa 20.3.2015 alkaen).

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Vastapuolena oleva M A teki kuluttajana viisi sopimusta oikeudellisten palvelujen suorittamisesta valittajana olevan asianajajan, D. V:n, kanssa. Kaikkien sopimusten 1 §:n 1–4 momentissa määrättiin, että asianajaja sitoutui antamaan oikeudellista neuvontaa suullisesti ja/tai kirjallisesti, laatimaan oikeudellisten asiakirjojen luonnoksia ja allekirjoittamaan ne, suorittamaan asiakirjojen oikeudellisen tarkastuksen ja edustamaan asiakasta eri elimissä asiaa koskevissa toimissa. Kaikkien sopimusten asiaa koskevissa määräyksissä todettiin, että asianajajan palkkio oli 100 euroa kullakin tunnilla, jona asiakkaalle annetaan neuvontaa tai suoritetaan oikeudellisia palveluja. Osa palkkiosta oli maksettava välittömästi, kun asianajaja toimittaa oikeudellisista palveluista laskun ottaen huomioon annetun neuvonnan tai suoritettujen oikeudellisten palvelujen tuntimäärän.
- 2 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ja muutoksenhakutuomioistuin totesivat, että D. V. suoritti palveluja huhti–joulukuussa 2018 ja tammi–maaliskuussa 2019. D. V. toimitti laskut kaikista suoritetuista palveluista lähes vuoden kuluttua siitä, kun sopimukset oikeudellisten palvelujen suorittamisesta tehtiin.
- 3 Valittaja nosti 10.4.2019 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa hän vaati, että vastapuolena oleva M. A. määrätään maksamaan suoritetuista oikeudellisista palveluista erääntyneen saatavan, 9 900 euroa, 194,30 euroa kuluista, joita on syntynyt vastapuolen ohjeiden noudattamisesta, 5 prosentin vuotuisen koron saatavan määrälle siitä päivästä alkaen, jona asia pantiin vireille tuomioistuimessa, siihen saakka, kunnes tuomio on pantu kokonaisuudessaan täytäntöön, ja oikeudenkäyntikulut.
- 4 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnin mukaan valittajan vastapuolen kanssa tekemien kaikkien sopimusten perusteella suoritettujen oikeudellisten palvelujen hinta oli 12 900 euroa. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että kaikkiin viiteen edustussopimukseen sisältyneet ehdot, jotka koskivat suoritettujen oikeudellisten palvelujen maksamista, olivat kohtuuttomia, ja alensi suoritetuille palveluille määritettyä hintaa 50 prosenttia (6 450 euroa).
- 5 Valittaja valitti 30.4.2020 tuomiosta muutoksenhakutuomioistuimeen, joka kuitenkin hylkäsi valituksen 15.6.2020 antamallaan määräyksellä ja pysytti ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion. Valittaja teki 10.9.2020 viimeksi mainitusta ratkaisusta kassaatiovalituksen.

Liettuan ylimmän tuomioistuimen perustelut ja kanta ennakkoratkaisumenettelyssä

- 6 Nyt käsiteltävässä asiassa Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettuan ylin tuomioistuin) tuo esille näkemyksensä ja esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat: 1) sitä, ovatko oikeudellisia palveluja koskevien sopimusten pääkohteen muodostavat sopimusehdot avoimuusvaatimuksen mukaisia; 2) sen oikeudellisia seurauksia, kun sopimusehdot, joissa määritetään sopimuksen perusteella suoritettavien oikeudellisten palvelujen hinta, todetaan kohtuuttomiksi.

Ovatko oikeudellisia palveluja koskevien sopimusten pääkohteen muodostavat sopimusehdot avoimuusvaatimuksen mukaisia?

- 7 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas huomauttaa ensinnäkin, että nyt käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että vastapuoli on luonnollinen henkilö, joka toimi tässä ominaisuudessa eikä harjoittanut ammatti- tai liiketoimintaa, ja että valittaja on asianajaja, joka harjoitti ammattitoimintaansa korvausta vastaan suorittamalla oikeudellisia palveluja luonnolliselle henkilölle; näin ollen asianosaisten tekemiä sopimuksia on pidettävä kuluttajasopimuksina.
- 8 Kyseisen tuomioistuimen mukaan valittajan ja vastapuolen oikeudellisista palveluista tekemien sopimusten seuraavat kaksi ehtoa ovat erittäin merkittäviä asianosaisten välisen riita-asian ratkaisemisessa: i) palvelujen hintaa koskeva sopimusehto (tosiasiallisesti suoritettujen palvelujen hinnan määrittäminen tuntihinnan perusteella) ja ii) oikeudellisten palvelujen maksamisjärjestelyjä koskeva sopimusehto. Molemmat ehdot ovat merkityksellisiä nyt käsiteltävän riita-asian kannalta, koska tilanteessa, jossa valittaja ilmoitti tuntihinnan muttei täsmentänyt tiettyjen oikeudellisten palvelujen laajuutta ja kestoja eikä lopullisten palkkioiden ennakoitua määrää eikä myöskään tiedottanut säännöllisesti jo suoritettujen oikeudellisten palvelujen hinnasta eikä laatinut laskuja säännöllisesti, vastapuoli ei ole välttämättä pystynyt arvioimaan tarvitsemiensa palvelujen laajuutta ja lopullisia kustannuksia joko sopimuksen tekohetkellä tai sen täytäntöönpanon kuluessa. Vastapuolella ei myöskään ollut mahdollisuutta vetäytyä oikeudellisista palveluista tehdystä sopimuksesta (sopimuksista), jos palvelujen hinta vaikutti nousevan liian korkeaksi sopimuksen (sopimusten) täytäntöönpanon kuluessa.
- 9 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tiedusteleekin, onko direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että ilmaisu ”sopimuksen pääkohde” käsittää palvelujen hintaa ja tapaa, jolla se lasketaan, koskevan ehdon – josta ei ole erikseen neuvoteltu ja joka sisältyy elinkeinonharjoittajan (asianajajan) ja kuluttajan oikeudellisista palveluista tekemään sopimukseen. Kun otetaan huomioon, että kyseinen ehto muodostaa olennaisen velvoitteen henkilölle, joka on velvollinen maksamaan palvelujen vastikkeellisesta suorittamisesta tehdyn sopimuksen mukaisen maksun, ja kun otetaan huomioon oikeudellisia palveluja koskevien sopimusten luonne, yleinen systematiikka ja määräykset sekä asiaan liittyvät

oikeudelliset seikat ja tosiseikat, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas katsoo, että kyseinen ehto olisi luokiteltava direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa säädettyjen ehtojen ryhmään (”sopimuksen pääkohteen” muodostavat ehdot).

- 10 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas toteaa, että yhtäältä on riittävän ilmeistä, että riidanalaisten sopimusten ehto, joka koskee palvelujen hintaa, on kieliopillisesti selkeä. Kyseisen ehdon ymmärrettävyyteen, toisin sanoen siihen, voiko keskivertokuluttaja ymmärtää ehdon taloudelliset seuraukset, liittyy kuitenkin perusteltua epäilystä. Näin ollen nyt käsiteltävässä asiassa tulee esille kysymys avoimuusperiaatteen sisällön tulkinnasta. Kun otetaan huomioon, että yksi ehdon avoimuuden olennaisista osatekijöistä on kuluttajalle annettujen tietojen arvioiminen, nyt käsiteltävässä asiassa on merkityksellistä selventää niiden tietojen laajuutta ja yksityiskohtaisuutta, jotka kuluttajalle on annettava.
- 11 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas huomauttaa, että – kun otetaan huomioon oikeudellisten palvelujen luonne ja asiakkaan mahdollisesti heikko ymmärrys näiden palvelusten luonteesta, laajuudesta ja erityispiirteistä – yksityiskohtaisia ja/tai säännöllisesti annettavia tietoja hinnasta pidetään olennaisina. Samoin, kun pidetään mielessä, että oikeudenkäynnin kesto ja/tai oikeudellisten palvelujen laajuutta on hyvin usein vaikea ennakoida, Lietuvos Aukščiausiasis Teismasilla on perusteltuja epäilyjä siitä, että jos sopimuksessa on täsmennetty ainoastaan oikeudellisten palvelujen tuntipalkkion määrä (hinta) ja periaate, jonka mukaan asianajajalle on maksettava tosiasiallisesti suoritetuista palveluista tuntihinnan perusteella, voiko keskivertokuluttaja ymmärtää tällaisen sopimusehdon muodollisesti ja kieliopillisesti ja voiko hän lisäksi sen perusteella arvioida oikeudellisten palvelujen lopullisia kustannuksia ja tällaisen ehdon taloudellisia seurauksia. Tällaisen hintaa koskevan sopimusehdon epäselvyyttä ei poista ehdon arvioiminen yhdessä riidanalaisten sopimusten muiden määräysten kanssa, koska toisessa sopimusehdossa, joka koskee maksamista, ei täsmennetty, miten usein oikeudellisten palvelujen tarjoajan on raportoitava asiakkaalle ja suoritettut palvelut on maksettava.
- 12 Vaikka oikeudellisten palvelujen tarjoamisen erityisluonne voi hyvin usein vaikeuttaa sen ennakoimista, miten monta työtuntia oikeudellisten palvelujen suorittamiseen itse asiassa käytetään, ammattilaisen (asianajajan) pitäisi pystyä esittämään ainakin alustava arvio palvelujen hinnasta ottaen huomioon kuluttajan toimittamat tiedot ja palveluntarjoajana tiedossaan olevat olosuhteet, kun sopimuksen tekomenettely alkaa. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tiedusteleekin, olisiko kansallisen tuomioistuimen oikeudellisia palveluja koskevaan sopimukseen sisältyvän hintaehdon selkeyttä ja ymmärrettävyyttä arvioidessaan otettava huomioon, määritetäänkö sopimuksessa esimerkiksi palvelujen hinnat (jos tällaiset hinnat voidaan selkeästi määrittellä ja eritellä etukäteen). Jos katsotaan, että tiettyjen toimien lukumäärää (tai kesto) ja niistä perittävää palkkiota on mahdotonta määrittää oikeudellisia palveluja koskevan sopimuksen tekemisen yhteydessä, onko sopimuksessa esitettävä ohjeelliset palvelujen kustannukset (palvelujen alustava hinta-arvio), vai ylittäisikö tällainen vaatimus

sen, mitä ammatilaiselta voidaan kohtuudella odottaa, ja asettaisi palveluntarjoajalle (asianajajalle) kohtuuttoman ja perusteettoman taakan?

- 13 Lisäksi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tiedustelee, voidaanko avoimuusvaatimuksen noudattamisen varmistamiseksi oikeudellisten palvelujen hintaa ja sen laskentatapaa koskevat tiedot antaa kuluttajalle millä tahansa tavalla vai onko niiden sisällyttävä oikeudellisia palveluja koskevaan sopimukseen ja voidaanko tietojen puuttumista ennen sopimuksen tekemistä kompensoida antamalla tiedot sopimuksen täytäntöönpanon aikana. Lisäksi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tiedustelee, vaikuttaako sen arvioimiseen, onko sopimusehto avoimuusvaatimuksen mukainen, se seikka, että suoritettujen oikeudellisten palvelujen lopullinen hinta selviää vasta sen jälkeen, kun asianajaja on lopettanut asiakkaan edustamisen.

Toimet, jotka kansallisen tuomioistuimen on toteutettava, jos se toteaa hintaa koskevan sopimusehdon kohtuuttomaksi

- 14 Jos todetaan, että riidanalaisten sopimusten hintaa koskevia sopimusehtoja ei ole laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi (eli ne eivät ole avoimuusvaatimuksen mukaisia), tällaisia ehtoja on arvioitava kohtuullisuuden näkökulmasta. Siviililain 6.228⁴ §:n 6 momentissa, jolla direktiivin 93/13 5 artikla saatetaan osaksi kansallista oikeutta, säädetään, että ehtoja, joita ei ole laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi, pidetään kohtuuttomina. Kansallisessa oikeudessa varmistetaan näin ollen korkeampitasoinen kuluttajansuoja kuin se, joka taataan direktiivillä 93/13 – pelkästään se, ettei hintaa koskeva sopimusehto ole avoin, riittää sen toteamiseen kohtuuttomaksi.
- 15 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tiedustelee, että jos todetaan, ettei hintaa koskevaa sopimusehtoa ole laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi ja että se kuuluisi näin ollen direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan, onko tuomioistuimen selvitettävä, aiheuttaako riidanalainen sopimusehto kuluttajan vahingoksi ”huomattavan epätasapainon” osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille, vai riittääkö pelkästään se, ettei hintaa koskeva sopimusehto ole avoin, sen toteamiseen kohtuuttomaksi, etenkin kun otetaan huomioon kansallisessa oikeudessa tältä osin säädetty korkeampitasoinen kuluttajansuoja.
- 16 Lisäksi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas on epävarma, mihin toimiin kansallisen tuomioistuimen olisi ryhdyttävä, jos se toteaa, että oikeudellisten palvelujen hintaa koskeva sopimusehto on kohtuuton. Kun otetaan huomioon, että hinta on oikeudellisia palveluja koskevan sopimuksen ehto, jossa määritellään olennainen velvoite, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas katsoo, että riidanalaisten sopimusten täytäntöönpanon jatkaminen ilman edellä mainittua ehtoa on oikeudellisesti mahdotonta kansallisten oikeussääntöjen nojalla; kohtuuttoman ehdon soveltamatta jättäminen johtaa siten riidanalaisten sopimusten kumoamiseen. Kansallisen tuomioistuimen on näin ollen palautettava tilanne, jossa vastapuoli (kuluttaja) olisi ollut, ellei sopimukseen olisi sisältynyt kohtuuttomaksi todettua

hintaehto. Koska korvausta vastaan suoritettavia palveluja koskevan sopimuksen luonne tarkoittaa sitä, että on mahdotonta palauttaa tätä tilannetta (palvelut on jo suoritettu), jos sopimusehdot, joissa palvelujen hinta määritetään, eivät koskisi kuluttajaa nyt käsiteltävässä asiassa, tuomioistuin voisi olla velvoittamatta kuluttajaa maksamaan asianajajalle suoritettujen palvelujen hinnan. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas on epävarma siitä, eikö tällainen aiemman tilanteen palauttamisen soveltaminen nyt käsiteltävässä asiassa tee tyhjäksi palvelujen vastikkeellisen suorittamisen periaatetta.

- 17 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas katsoo, että toimet, joihin on ryhdyttävä, kun sopimusehto todetaan kohtuuttomaksi, muodostavat asianmukaisen seuraamuksen elinkeinonharjoittajan tapauksessa; voidaan kuitenkin epäillä, eikö tällainen seuraamus, jos asianajajalle ei makseta lainkaan suoritetuista palveluista, johtaisi kuluttajan perusteettoman edun saamiseen ja kohtuuttoman epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen (asianajajan oikeus saada korvaus suoritetuista palveluista evätään).
- 18 Toisaalta Lietuvos Aukščiausiasis Teismas on epävarma siitä, eikö kansallisten tuomioistuinten oikeuskäytäntö (jonka mukaan todettuaan, että sopimushintaa koskeva ehto on kohtuuton, tuomioistuin voi alentaa suoritettujen palvelujen hintaa tai määrätä, että palveluista maksetaan niiden kustannuksia vastaava hinta tai alhaisin mahdollinen markkinahinta) olisi direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan pitkän aikavälin tavoitteen vastainen, toisin sanoen eikö kyseinen oikeuskäytäntö poistaisi pelotevaikutusta, joka elinkeinonharjoittajille luodaan sillä, ettei tällaisia kohtuuttomia ehtoja sovelleta lainkaan kuluttajaan, koska elinkeinonharjoittajat olisivat edelleen halukkaita käyttämään näitä hyväkseen tietoisina siitä, että vaikka nämä ehdot todettaisiin kohtuuttomiksi, he saisivat edelleen vähimmäiskorvauksen suoritetuista palveluista, millä suojeltaisiin siten näiden elinkeinonharjoittajien etuja.

Ennakkoratkaisupyynnön perustelut tiivistettynä

- 19 Esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin vastaaminen on ratkaisevaa nyt käsiteltävän asian kannalta, koska sen avulla voidaan määrittää niiden tietojen laajuus, jotka asianajajan on annettava kuluttajalle tehdessään oikeudellisia palveluja koskevia sopimuksia, arvioida tiedonantovelvoitteen täyttämisen riittävyttä ja ratkaista kysymys suoritetuista oikeudellisista palveluista syntyneen saatavan määräämisestä maksettavaksi.